

Valtioneuvoston asetus saaristoasian neuvottelukunnasta

1 Ehdotuksen pääasiallinen sisältö

Saaristolain nojalla ehdotetaan annettavaksi uusi valtioneuvoston asetus saaristoasiain neuvottelukunnasta.

Asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä saaristoasiain neuvottelukunnan asettamisesta, kokoonpanosta, tehtävistä, pääsihteeristä ja sihteeristöstä sekä neuvottelukunnan toimintatavoista.

2 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Asetusluonnos on valmisteltu osana saariston kehityksen edistämisestä annetun lain (494/1981, jäljempänä saaristolaki) uudistamista. Saaristolain uudistaminen perustuu Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjaukseen, jonka mukaan saaristolaki päivitetään. Voimassa olevan saaristolain nojalla saaristoasiain neuvottelukunnasta annettu valtioneuvoston asetus kumotaan, ja asiasta annettaisiin uusi asetus. Uuden asetuksen sisältö kuitenkin vastaisi pääosin aiempaa asetusta.

Uuden saaristolain 14 §:n 3 momentti sisältää asetuksenantovaltuuden, jonka mukaan valtioneuvosto voi antaa tarkempia säännöksiä neuvottelukunnan asettamisesta, kokoonpanosta, tehtävistä, pääsihteeristä ja sihteeristöstä sekä neuvottelukunnan toimintatavoista.

Saaristolain 14 §:n 3 momenttiin sisältyvän asetuksenantovaltuuden nojalla ehdotetaan annettavaksi uusi valtioneuvoston asetus saaristoasiain neuvottelukunnasta.

3 Asian valmistelu

Valtioneuvoston asetus on valmisteltu virkатыönä maa- ja metsätalousministeriössä yhdessä saaristolain kokonaisuudistusta valmistelevan työryhmän kanssa.

[Asetus on ollut lausuntokierroksella...]

4 Nykytila ja sen arviointi

Voimassa olevan saaristolain mukaan valtioneuvosto asettaa maa- ja metsätalousministeriön esityksestä saariston kehityksen edistämistä koskevien toimenpiteitten valmistelua ja niiden vaikutusten seuranta varten saaristoasiain neuvottelukunnan, joka toimii maa- ja metsätalousministeriön yhteydessä. Vakiintuneen käytännön mukaan neuvottelukunta on parlamentaarinen ja se asetetaan eduskunnan toimikauden ajaksi. Saaristolain mukaan neuvottelukunta voidaan asettaa korkeintaan kuuden vuoden määräajaksi.

Saaristoasiain neuvottelukunnalla on keskeinen rooli saaristo- ja vesistöalueita koskevien asioiden eteenpäin viemisessä. Neuvottelukunta valmistelee saariston kehityksen edistämistä koskevia toimenpiteitä sekä seuraa niiden vaikutuksia. Neuvottelukunnan tehtävänä on nostaa esiin saaristo- ja vesistöalueiden erityispiirteet, jotta ne tunnistetaan osana päätöksenteon eri vaiheita. Voimassa olevan

saaristoasian neuvottelukunnasta annetun asetuksen mukaan saaristoasiain neuvottelukunnan tehtävänä on:

1. seurata saariston kehityksen edistämisestä annetun lain toteutumista;
2. seurata aktiivisesti saariston oloja ja hankkia niitä koskevia tarpeelliseksi katsottavia tietoja;
3. olla yhteistoiminnassa saaristokuntien, saaristo-osakuntien, muiden saaristoalueiden ja sisävesialueiden sekä niillä toimivien järjestöjen ja valtion viranomaisten kanssa;
4. valmistella saaristo-ohjelma sekä osallistua valtioneuvoston mahdollisen saaristopoliittisen periaatepäätöksen tai vastaavan muun päätöksen valmisteluun yhteistyössä kuntien, maakuntien liittojen, valtion viranomaisten ja muiden tahojen kanssa;
5. käsitellä kuntien, maakuntien liittojen, valtion viranomaisten, järjestöjen sekä tarvittaessa muiden tahojen neuvottelukunnalle tekemiä esityksiä; sekä
6. tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja.

Neuvottelukunnassa on puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä yhdeksän muuta jäsentä. Kaikille nimetään henkilökohtainen varajäsen. Kaikkien edellä mainittujen tulee olla saaristoalueiden oloihin perehtyneitä. Lisäksi on pidetty tärkeänä, että neuvottelukunnassa olisi eri saaristoalueiden edustus. Jos joku edellä mainituista eroaa kesken toimikauden, maa- ja metsätalousministeriö nimeää hänen tilalleen jäljellä olevaksi toimikaudeksi uuden jäsenen. Naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) toteuttamiseksi maa- ja metsätalousministeriön nimeämispöytäkirjassa puolueille on pyydetty, että puolueet nimeäisivät mahdollisuuksien mukaan sekä naisen että miehen kutakin jäsen- ja varajäsen paikkaa kohden.

Neuvottelukunnalla on vuosittain noin kuusi kokousta. Kokoukset pidetään pääsääntöisesti Helsingissä, ja niihin on mahdollista osallistua myös etäyhteyden välityksellä. Neuvottelukunta kokoontuu asetuksen mukaan puheenjohtajan kutsusta. Varapuheenjohtaja voi kutsua neuvottelukunnan koolle, jos puheenjohtaja on estynyt. Käytännössä kokouskutsut lähettää pääsihteeri. Neuvottelukunnan jäsen voi tarvittaessa pyytää neuvottelukunnan kokoukseen varajäsenensä. Neuvottelukunnan varajäsenillä on oikeus osallistua kokouksiin ilman äänivaltaa myös silloin, kun varsinainen jäsen on paikalla. Neuvottelukunta on päätösvaltainen, kun kokouksen puheenjohtaja ja vähintään viisi muuta jäsentä ovat läsnä. Päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmistö on kannattanut. Äänen mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee. Neuvottelukunnan kokouksiin osallistuu myös Ahvenanmaan edustaja.

Saaristoasiain neuvottelukunnasta annetun asetuksen 4 §:n mukaan neuvottelukunnalla voi olla pääsihteeri, muita sihteereitä ja muuta tarvittavaa henkilökuntaa. Neuvottelukunnalla on oma sihteeristö ja pääsihteeri. Pääsihteeri on palvelussuhteessa maa- ja metsätalousministeriöön. Sihteeristöön kutsutaan jäseniä sekä meri- että järviolueilta sekä saaristoasioiden kannalta keskeisiltä hallinnonaloilta. Jäseniltä toivotaan lisäksi hyvää saaristoasioiden ja -alueiden tuntemusta ja motivaatiota toimintaan. Sihteeristön jäsenet edustavat tällä hetkellä eri ministeriöitä, maakuntien liittoja, saaristokuntia ja -osakuntia sekä järjestöjä. Sihteeristöltä odotetaan aktiivista roolia saaristoasioiden eteenpäin viemisessä yhdessä neuvottelukunnan kanssa. Lisäksi sihteeristön tehtävänä on nostaa esille saaristoalueita koskevia asioita ja tuoda niitä neuvottelukunnan tietoon, toimia viestinviejänä saaristolaisten, eri hallinnonalojen ja neuvottelukunnan välillä. Tarvittaessa sihteeristö myös valmistelee neuvottelukunnan kokouksissa käsiteltäviä asioita. Sihteeristö osallistuu neuvottelukunnan kokouksiin, minkä lisäksi sihteeristöllä on myös omia kokouksia, useimmiten etänä.

Neuvottelukunnasta annetun asetuksen mukaan neuvottelukunta voi asioiden valmistelua varten asettaa työryhmiä ja kutsua niihin jäseniksi neuvottelukuntaan kuulumattomia henkilöitä. Neuvottelukunnalla on tällä hetkellä yksi työryhmä, yksityistielossityöryhmä. Yksityistielossityöryhmän jäsenet tulevat

neuvottelukunnan ulkopuolelta. Yksityistielossityöryhmän puheenjohtaja osallistuu neuvottelukunnan kokouksiin.

Neuvottelukunnasta annetun asetuksen mukaan neuvottelukunnalla on oikeus kuulla asiantuntijoita. Käytännössä neuvottelukunnan kokouksissa kuullaan asiantuntija-alustuksia kokouksessa käsiteltävistä aiheista.

5 Vaikutukset

Esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia. Neuvottelukunnan kokoonpanoon ei tehdä asetuksella merkittäviä muutoksia. Asetuksen tavoitteena on selkeyttää saaristoasiain neuvottelukunnan asettamiseen ja toimintaan liittyviä säännöksiä.

Neuvottelukunnan kokoonpano olisi puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi aiemman yhdeksän jäsenen sijaan korkeintaan 15 muuta jäsentä. Neuvottelukunnan tehtäviä täsmennettäisiin vastaamaan tarkemmin neuvottelukunnan tosiasiallista toimenkuvaa.

6 Säännöskohtaiset perustelut

1 §. Neuvottelukunnan asettaminen. Pykälässä säädettäisiin neuvottelukunnan asettamisesta. Valtioneuvosto asettaisi neuvottelukunnan maa- ja metsätalousministeriön esityksestä. Saaristolaissa säädetään neuvottelukunnan toimikaudeksi korkeintaan kuusi vuotta. Neuvottelukunta toimii siihen asti, kunnes uusi neuvottelukunta on asetettu. Jos neuvottelukunnan jäsen tai varajäsen eroaisi kesken toimikauden, maa- ja metsätalousministeriö nimeäisi hänen tilalleen uuden jäsenen tai varajäsenen eduskuntapuolueen esityksellä jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Pykälä vastaisi nykytilaa.

2 §. Kokoonpano. Pykälässä säädettäisiin neuvottelukunnan kokoonpanosta. Saaristoasiain neuvottelukunnassa olisi puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä korkeintaan 15 muuta jäsentä. Jokaisella jäsenellä olisi varajäsen. Neuvottelukunnan kokoonpanon valinnassa olisi pyrittävä ottamaan huomioon eri saaristoalueiden edustus ja jäsenten perehtyneisyys saaristo-oloihin. Neuvottelukunta olisi päätösvaltainen, kun päätöksentekoon osallistuu puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan lisäksi vähintään puolet neuvottelukunnan muista jäsenistä. Ehdotettu säännös eroaisi voimassa olevasta säännöksestä siten, että mahdollisten muiden jäsenten lukumäärä olisi 15 aiemman 9 jäsenen sijaan. Jäsenten lukumäärän nostaminen mahdollistaisi paremmin eduskuntapuolueiden lukumäärässä tapahtuvien mahdollisten muutosten huomioimisen neuvottelukunnan kokoonpanossa. Mikäli eduskuntapuolueiden lukumäärä kasvaa, voitaisiin kaikista eduskuntapuolueista nimetä edustajat neuvottelukuntaan.

3 §. Tehtävät. Pykälässä säädettäisiin saaristoasiain neuvottelukunnan tehtävistä. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa asetusta, mutta sen sisältöä täsmennettäisiin vastaamaan tarkemmin neuvottelukunnan tosiasiallisia tehtäviä. Lisäksi tehtävien sisältöä tarkennettaisiin.

Neuvottelukunnan tehtävänä olisi seurata ja arvioida saaristolain tavoitteiden toteutumista sekä edistää saaristoasioiden huomioon ottamista päätöksenteossa. Neuvottelukunnan tehtäviin kuuluisi saariston kehityksen seuraaminen. Lisäksi neuvottelukunta toteuttaisi ja tukisi sellaisia hankkeita, jotka lisäävät tietoa saariston oloista. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi myös kiinnittää huomiota saaristoalueiden erityistarpeisiin kansallisessa ja alueellisessa päätöksenteossa.

Neuvottelukunta tekisi yhteistyötä valtion viranomaisten, saaristokuntien, saaristo-osakuntien saaristoisten hyvinvointialueiden sekä saaristoalueiden alueellisten ja paikallaisten toimijoiden kanssa.

Neuvottelukunnan tehtävänä olisi myös valtakunnallisen saaristo- ja vesistöalueiden kehittämisohjelman valmisteleminen. Neuvottelukunta osallistuisi saaristopolitiikan linjausten ja valtioneuvoston saaristopoliittisen periaatepäätöksen tai muun vastaavan päätöksen valmisteluun.

Neuvottelukunta antaisi lausuntoja sekä tekisi esityksiä saaristoa koskevista asioista.

4 §. Pääsihteeri ja sihteeristö. Pykälässä säädettäisiin neuvottelukunnan sihteeristöstä ja se vastaisi pääosin voimassa olevan asetuksen 4 §:n 2 momenttia. Neuvottelukunnalla olisi asioiden valmistelua ja toimeenpanoa varten pääsihteeri. Pääsihteeri olisi palvelussuhteessa maa- ja metsätalousministeriöön. Lisäksi neuvottelukunnalla olisi sihteeristö ja tarpeen mukaan muuta henkilökuntaa. Ehdotetun säännöksen mukaan sihteeristössä olisi edustajia valtionhallinnosta sekä alueelliselta ja paikalliselta tasolta. Sihteeristön valinnassa olisi otettava huomioon edustajien tietämys saaristoasioista siten, että sihteeristö tukisi saaristoasiain neuvottelukuntaa ja täydentäisi sen asiantuntemusta. Sihteeristö valmistelisi neuvottelukunnalle kuuluvia asioita sekä panisi osaltaan toimeen neuvottelukunnan päätöksiä. Neuvottelukunta voisi myös kuulla asiantuntijoita, kuten aiemminkin.

5 §. Työryhmät. Pykälässä säädettäisiin erikseen neuvottelukunnan asettamista työryhmistä. Se vastaisi sisällöltään voimassa olevan asetuksen 4 §:n 1 momenttia. Ehdotetun säännöksen mukaan neuvottelukunta voisi asettaa asioiden valmistelua varten työryhmiä ja kutsua niihin jäseniksi myös neuvottelukuntaan kuulumattomia henkilöitä. Nykyisinkin neuvottelukunta on asettanut työryhmiä ja niiden jäsenet ovat usein tulleet neuvottelukunnan ulkopuolelta.

6 §. Voimaantulo. Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan samaan aikaan saaristolain kanssa.

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että asetukset tulevat voimaan xx.x.202x samanaikaisesti saaristolain kanssa.